

## بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان Relation between personality dimensions with students' academic performance

دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۷/۲۵؛ دریافت نسخه نهایی: ۱۳۸۹/۱۱/۱؛ پذیرش مقاله: ۱۳۹۰/۳/۲۵

M. Eesaee Cheshme Mahi., (M.A.), F. Bagherian., (Ph.D) & M. R. Hasanzadeh Tavakkoli., (M.A)

**Abstract:** The present study is an attempt to personality dimensions in academic performance of university students. The sample includes 206 individuals (106 females, 100 males) from Shahid Beheshti University. Data was collected through short version of Neo Inventory and Dortaj Academic Performance Inventory. Data was analyzed by multivariate regression test canonical correlation and multivariate analysis of variance. Results show that extroversion and conscientiousness have positive relationship with academic performance and neuroticism has negative relationship with academic performance. Also there was no significant difference between male and female participants in term of thinking styles. There was significant difference between students in technical and human sciences groups in term of thinking styles. Students in technical group showed higher score in legislative thinking styles than students in human sciences. Also results show that female students have higher score in Openness to experience than male students.

**Key words:** personality, academic performance, students

مریم عیسائی چشمه ماهی<sup>۱</sup>، دکتر فاطمه باقریان<sup>۲</sup> و محمد رضا حسن زاده توکلی<sup>۳</sup>

**چکیده:** پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان انجام شده است. این پژوهش از نوع همبستگی است و جامعه آماری آن کلیه دانشجویان کارشناسی دانشکده‌های فنی مهندسی و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی می‌باشد که در سال تحصیلی ۸۸-۸۹ مشغول به تحصیل می‌باشند. تعداد نمونه شامل ۲۰۶ نفر (۱۰۶ دختر و ۱۰۰ پسر) می‌باشد. برای جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت (NEO)، فرم کوتاه، پرسشنامه عملکرد تحصیلی تراج استفاده شد. داده‌ها با نرم افزار (SPSS) و آزمون‌های تحلیل رگرسیون چندمتغیره، همبستگی بنیادی و تحلیل واریانس چند متغیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج حاصل نشانگر آن است ویژگی‌های شخصیتی برونگرایی و باوجدان بودن دارای رابطه مثبت و مستقیم و روان‌آزردگی دارای رابطه منفی و معکوس با عملکرد تحصیلی می‌باشند. ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با خودکارآمدی و برنامه‌ریزی رابطه مثبت و مستقیم دارد. ویژگی شخصیتی برونگرایی با انگیزش رابطه مستقیم و با تاثیرات هیجانی رابطه معکوس دارد. روان‌آزردگی با تاثیرات هیجانی رابطه مستقیم دارد. همچنین یافته‌ها نشان داد که ویژگی انعطاف‌پذیری در دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر است.

**کلید واژه‌ها:** شخصیت، عملکرد تحصیلی، دانشجویان

۱. نویسنده مسئول: کارشناس ارشد روان شناسی تربیتی دانشگاه شهید بهشتی

۲. استاد دانشگاه شهید بهشتی

۳. دانشجوی دکتری روان شناسی دانشگاه شهید بهشتی

## مقدمه

در بسیاری از محیط‌ها و موقعیت‌های آموزشی و شغلی بر توانایی‌های فردی به عنوان عامل اصلی موفقیت تأکید می‌شود، اما باید توجه داشت که توانایی‌ها به تنهایی نمی‌توانند عامل موفقیت باشند بلکه باید تفاوت‌های فردی بین افراد را به عنوان عوامل مهم و موثر در موفقیت شغلی و تحصیلی افراد در نظر گرفت (امامی پور، ۱۳۸۰). تحلیل تفاوت‌های فردی در روان-شناسی پرورشی همواره مورد توجه بوده است و آن را به عنوان یک متغیر کلیدی برای تسهیل یادگیری دانش‌آموزان مورد بحث قرار داده‌اند (گارسیا و هوگز<sup>۱</sup>، ۲۰۰۰).

یکی از متغیرهای تفاوت فردی ویژگی‌های شخصیتی<sup>۲</sup> یادگیرندگان است. شناخت ویژگی‌های شخصیتی افراد و استفاده از الگوهای آموزشی متناسب در برنامه‌های آموزشی از اهمیت زیادی برخوردار است. به طور کلی شناخت ویژگی‌های شخصیتی در جهان آموزشی و حرفه‌ای امری لازم و ضروری است. شاید مهم‌ترین مسأله‌ای که یک رئیس یا کارفرما یا یک معلم باید نسبت به آن آگاه باشد وجود تفاوت در ویژگی‌های شخصیتی افراد است. توجه به ویژگی‌های شخصیت می‌تواند منجر به این شود که استعدادها و سرمایه‌های بالقوه شکوفا شوند. شناسایی ویژگی‌های شخصیت در همه مقاطع تحصیلی لازم است. بخصوص شناسایی ویژگی‌های شخصیتی دانش-آموزان در سال اول دبیرستان می‌تواند به معلمان و مشاوران مدارس کمک کند تا از این طریق دانش‌آموزان را در انتخاب رشته تحصیلی بهتر یاری نمایند.

آلپورت (۱۹۶۱) شخصیت را چنین تعریف می‌کند: شخصیت سازمان پویایی از نظام‌های جسمی - روانی در درون فرد است که رفتار و افکار ویژه او را تعیین می‌کند. کاستا و مک‌کری برای خصیصه‌های شخصیتی پنج بعد عمده را منظور کردند که عبارتند از: روان‌آزردگی<sup>۳</sup> که تمایل فرد به تجربه اضطراب، خصومت، برانگیختگی و افسردگی را برجسته می‌کند. برون‌گرایی<sup>۴</sup> که تمایل فرد به جرات‌طلبی، پراثری بودن و صمیمی بودن را نشان می‌دهد. انعطاف‌پذیری<sup>۵</sup> به تمایل فرد به کنج‌کاو، تنوع‌طلبی و استقلال در قضاوت اطلاق می‌شود. در حالی که توافق‌پذیری<sup>۶</sup> با تمایل فرد به بخشندگی، مهربانی، همدلی، نوع دوستی و اعتمادورزی همراه است. سرانجام وظیفه‌شناسی<sup>۷</sup> که تمایل فرد به منظم بودن، کارا بودن، خود نظم‌بخشی و پیشرفت

1. Garcia & Hughes
2. Personality Traits
3. Neuroticism
4. Extroversion
5. Openness to experience
6. Agreeableness
7. Conscientiousness

مداری را دربر می‌گیرد. پژوهش‌های زیادی در زمینه عملکرد تحصیلی افراد در ارتباط با عوامل متعدد انجام شده است. از جمله جدیدترین آزمون‌های عملکرد تحصیلی آزمون عملکرد تحصیلی درتاج (۱۳۸۳) می‌باشد. این آزمون خودکارآمدی<sup>۱</sup>، تأثیرات هیجانی<sup>۲</sup>، برنامه‌ریزی<sup>۳</sup>، عدم کنترل پیامد<sup>۴</sup> و انگیزش<sup>۵</sup> را می‌سنجد.

خودکارآمدی باورهای فرد درباره توانایی‌های خود برای انجام رفتارهای معین است. تأثیرات هیجانی واکنش فرد در مقابل مجموعه‌ای از هیجانات از قبیل اضطراب و نگرانی است که باعث برانگیختگی فرد می‌شود. برنامه‌ریزی توانایی سازماندهی فعالیت‌ها بر مبنای یک برنامه مشخص و همچنین استفاده مناسب از زمان برای انجام تکالیف است. عدم کنترل پیامد اعتقاد به این امر است که افزایش عملکرد فرد منجر به تغییر در نتیجه دلخواه نمی‌شود. انگیزش به حالت‌های درونی ارگانیزم که موجب هدایت رفتار فرد به سوی نوعی هدف می‌شود گفته می‌شود (سیف، ۱۳۸۴).

جانسن<sup>۶</sup> (۲۰۰۴؛ به نقل از جوهان<sup>۷</sup>، ۲۰۰۵) عملکرد تحصیلی را چنین تعریف کرده است: توانایی‌های به هم پیوسته شناختی که یادگیرنده را قادر می‌سازد تا بر اطلاعات تحصیلی بر اساس معیار داده شده تسلط یابد، برای این که توانایی لازم را برای سال تحصیلی بعد کسب کند. محققان بسیاری از جمله مک نیت (۱۹۳۰)، اورین (۱۹۷۲) و اربورتون (۱۹۶۸) وجود ارتباط مثبت بین ویژگی‌های شخصیتی و عملکرد تحصیلی را مورد تأیید قرار می‌دهند (به نقل از منصور، ۱۳۷۹). شناخت ویژگی‌های شخصیتی افراد و استفاده از الگوهای آموزشی متناسب با آن به منظور ارتقاء اهداف آموزشی و پرورشی در برنامه آموزشی از اهمیت زیادی برخوردار است. امروزه عوامل مختلف شخصیت با توجه بیشتری در امر تحصیل مدنظر قرار می‌گیرند؛ عامل گشودگی به تجربه (جستجوی فعال و ارزیابی تجارب به خاطر خود آن‌ها و کشف مسائل ناآشنا) و وظیفه‌شناسی (درجه سازماندهی، مقاومت و انگیزش در رفتار هدفمند) از موضوع‌های اساسی مورد توجه روان‌شناسان تربیتی می‌باشند (شیخ‌محمدی، ۱۳۸۶).

وانکوفسکی<sup>۸</sup> (۱۹۶۹) در تحقیق خود دریافت که برون‌گراها پیشرفت تحصیلی کمتری نشان می‌دهند. توضیح احتمالی برای این رابطه این است که برون‌گراها بیشتر علاقمند به فعالیت‌های

1. Self-efficacy
2. Emotion Impact
3. Planning
4. Lack of outcom control
5. Motivation
6. Jansen
7. Johan
8. Wonkowski

خارج از چرخه آموزشی هستند و همین مساله پیشرفت تحصیلی پایین آن‌ها را توجیه می‌کند (شیخ‌محمدی، ۱۳۸۶). فورنیکس (۱۹۸۰) گزارش کرد که برون‌گراها میزان شکست بیشتری در امتحان متحمل می‌شوند. در حالی که گروهی از درون‌گراها نورویتیک کمترین میزان شکست در امتحان‌ها را دارند. همچنین جانسون و مک‌کون<sup>۱</sup> (۱۹۹۶) نیز در تحقیق خود دریافتند که دانشجویان برون‌گرا بیشتر در فعالیت‌های اجتماعی شرکت می‌کنند و ساعت‌های کمتری را به مطالعه اختصاص می‌دهند و بنابراین پیشرفت تحصیلی پایین دارند (دیسس<sup>۲</sup>، ۲۰۰۳). مک‌کری<sup>۳</sup> (۱۹۸۹) گزارش کرد که برون‌گرایی با پیشرفت تحصیلی در سطوح بالاتر تحصیل همبستگی منفی دارد اما چنین ارتباطی بین نورویتسم و پیشرفت تحصیلی روشن نیست (دیسس، ۲۰۰۳). دولینگر و ارف<sup>۴</sup> (۱۹۹۱) در تحقیق خود دریافتند که وظیفه‌شناسی، عملکرد در تست‌های عینی را که منعکس‌کننده یادگیری طوطی‌وار هستند و امتیازهای تحصیلی دیگر را که منعکس‌کننده تلاش هستند بین دانشجویان کارشناسی روان‌شناسی پیش‌بینی می‌کند. آن‌ها همچنین بیان کردند که آمادگی برای تجربه و عملکرد در تست‌های عینی با هم رابطه مثبتی دارند اما هیچ رابطه معنی‌داری بین نتیجه امتحان‌های نهایی و عوامل شخصیتی وجود ندارد. ماسگراو، مارگارت، بروملی و دیلی<sup>۵</sup> (۱۹۹۷) در مطالعه‌ای در مورد رابطه بین شخصیت و پیشرفت تحصیلی همبستگی‌های مثبتی بین متوسط نمره‌های کلاسی با روان‌آزردگی، گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی به گزارش کردند. در حالی که در مورد وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه انتظار چنین همبستگی وجود داشت، در مورد روان‌آزردگی چنین رابطه‌ای غیرمنتظره بود. اما نتایج بررسی دی‌فرویت و مرویلد<sup>۶</sup> (۱۹۹۶) رابطه منفی و معناداری را بین روان‌آزردگی و پیشرفت تحصیلی و رابطه مثبتی را بین گشودگی به تجربه و وظیفه‌شناسی گزارش کردند. پتسکا (۲۰۰۶) در پژوهش خود نشان داد که رابطه مثبتی بین وظیفه‌شناسی و پیشرفت تحصیلی وجود دارد. پتسکا چهار دلیل برای تبیین این رابطه مثبت ذکر می‌کند: (۱) این افراد وقت زیادی را صرف انجام تکالیف خود می‌کنند. (۲) اطلاعات بیشتری در مورد شغل آینده خود کسب می‌کنند. (۳) هدف‌هایی را برای خود تعیین می‌کنند و در جهت رسیدن به آن‌ها پافشاری و تلاش زیادی از خود نشان می‌دهند. (۴) در هر زمینه‌ای، همواره بیش از آن چه نیاز هست تلاش می‌کنند.

1. Johnson & Mccown
2. Diseth
3. Mccrea
4. Dollinger & Orf
5. Musgrave, Marguart, Bromley & Dalley
6. Defruyt & Mervild

بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان

فیضی لقمجانی (۱۳۷۳) در تحقیقی تحت عنوان بررسی و مقایسه ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان موفق و ناموفق نیم سال آخر دوره کارشناسی دانشگاه گیلان به این نتیجه دست یافت که بین ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان موفق و ناموفق تفاوت وجود دارد اما این تفاوت معنادار نیست. آتش‌روز (۱۳۸۶) در پژوهشی تحت عنوان پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی از طریق دلبستگی و صفات پنج‌گانه شخصیتی نشان داد که روان‌آزردگی به صورت معکوس و وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی به صورت مستقیم دارای رابطه معنادار با پیشرفت تحصیلی هستند.

با توجه به اهمیت بسیار عملکرد تحصیلی این پژوهش به بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی می‌پردازد. مسئله دیگری که ضرورت انجام این پژوهش را توجیه می‌کند این است که ارتباط بین ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی (با توجه به ابعاد عملکرد تحصیلی در تاج) تا به حال در ایران مورد تحقیق قرار نگرفته است. با استفاده از پاسخی که این پژوهش به مساله فوق ارائه خواهد داد امکان تصمیم‌گیری برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان آموزشی از جهت اعمال هرگونه عملکرد اصلاحی، برای برنامه‌ریزی‌های درسی و آموزشی که منجر به عملکرد موفقیت‌آمیز تحصیلی می‌گردد را فراهم می‌آورد.

### سوال های پژوهش

۱. رابطه بین ابعاد شخصیت و عملکرد تحصیلی چگونه است؟
۲. آیا ویژگی‌های شخصیت در دانشجویان دختر و پسر تفاوت دارد؟
۳. آیا ویژگی‌های شخصیت در دانشجویان رشته‌های فنی مهندسی و علوم انسانی تفاوت دارد؟

### روش پژوهش

روش تحقیق این پژوهش از نوع همبستگی می‌باشد. پژوهش موقعی از نوع همبستگی است که پژوهشگر با استفاده از یک گروه آزمودنی دست‌کم درباره دو یا چندمتغیر بدون آن‌که هیچ یک از آن‌ها دستکاری یا کنترل شود اطلاعاتی بدست آورد (هومن، ۱۳۸۶).

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانشجویان کارشناسی دانشکده های فنی مهندسی و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی می‌باشد که در سال تحصیلی ۸۸-۸۹ مشغول به تحصیل می‌باشند. تعداد کل این دانشجویان حدود ۱۷۰۰۰ نفر می‌باشد.

جامعه نمونه ۲۰۶ شامل دانشجوی دانشگاه می‌باشد. برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول  $n = \frac{\sigma^2(z_\beta - z_\alpha)^2}{d^2}$  و به ازای پذیرش خطای نوع اول در حد ۰/۰۵ و خطای نوع دوم در حد ۰/۲ انجام گرفت (هومن، ۱۳۸۳). پیش برآورد انحراف استاندارد ابعاد NEO براساس تحقیقات پیشین

بین ۳/۹۲ تا ۹/۴۰ قرار داشت (ناصری تفتی، ۱۳۸۵). برای اطمینان از نتیجه حد بالای مقادیر یعنی مقدار ۱۰ در فرمول گذاشته شد. با توجه به این مقدار، تعداد ۵۰ نفر در هر گروه می‌تواند دقتی در حد یک نمره تفاوت را برای پژوهش فراهم آورد. بنابراین حجم نمونه در این پژوهش شامل ۲۰۶ نفر (۵۶ دختر از گروه علوم انسانی، ۵۰ دختر از گروه فنی، ۵۰ پسر از گروه علوم انسانی و ۵۰ پسر از گروه فنی) می‌باشد که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند.

$$n = \frac{10^2(1.28 - 1.96)^2}{0.1^2}$$

برای تحلیل داده‌های پژوهش از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در آمار توصیفی از شاخص‌های فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد و در آمار استنباطی از آزمون‌های تحلیل رگرسیون چندمتغیره، همبستگی بنیادی و تحلیل واریانس چند متغیری استفاده گردید.

### ابزار گردآوری اطلاعات

#### الف) پرسش‌نامه پنج عاملی شخصیت NEO\_FFI

پرسش‌نامه NEO یکی از جدیدترین پرسشنامه‌های مربوط به ارزیابی ساخت شخصیت بر اساس دیدگاه تحلیل عاملی است. فرم کوتاه این پرسشنامه یک پرسشنامه ۶۰ سؤالی است و برای ارزیابی ۵ عامل اصلی شخصیت به کار می‌رود. شیوه نمره‌گذاری این مقیاس با روش لیکرت انجام شد. بدین طریق که برای هر سوال دامنه‌ای از نمرات ۱ تا ۵ در نظر گرفته شد. در هنجاریابی آزمون NEO که توسط گروسی فرشی (۱۳۸۰) انجام شد ضرایب آلفای کرونباخ در هریک از عوامل اصلی: روان‌آزردگی خویی، برون‌گرایی، باز بودن، سازگاری و با وجدانی به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۶۸، ۰/۷۳، ۰/۵۶، و ۰/۸۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از عوامل؛ روان‌آزردگی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و با وجدان بودن به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۸، ۰/۵۵، ۰/۴۸، ۰/۶۵ بدست آمده است.

#### ب) پرسشنامه عملکرد تحصیلی

برای سنجش عملکرد تحصیلی از آزمون عملکرد تحصیلی در تاج (۱۳۸۳) استفاده شده است. این آزمون دارای ۴۸ سؤال است. برخی از سؤال‌ها فقط در یک عامل مؤثر بوده و برخی دیگر در بیشتر از یک عامل مؤثر هستند. این پرسشنامه پنج عامل خودکارآمدی، تأثیرات هیجانی، برنامه‌ریزی، عدم کنترل پیامد و انگیزش را می‌سنجد. میزان اعتبار این آزمون توسط در تاج (۱۳۸۳) با روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ، ۰/۷۳) بدست آمده است. میزان اعتبار بدست آمده در هر کدام از حیطه‌های مربوط به عملکرد تحصیلی عبارتند از: عامل اول (۰/۹۲)، عامل دوم (۰/۹۳)، عامل سوم (۰/۷۳)، عامل چهارم (۰/۷۴) و عامل پنجم (۰/۷۲). در پژوهش

بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان

حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از عوامل خودکارآمدی، تأثیرات هیجانی، برنامه‌ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزش به ترتیب عبارتند از: ۰/۷۶، ۰/۷۴، ۰/۵۹، ۰/۵۴، ۰/۵۵.

### یافته های پژوهش

در این بخش ابتدا شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش برای کل نمونه محاسبه گردیده است (جدول ۱) و سپس سؤال‌های پژوهش تحلیل می‌گردد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش (عملکرد تحصیلی و شخصیت)

متغیرها	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
خودکارآمدی	۲۰۶	۱۷/۰۰	۶۹/۰۰	۳۹/۷۴۸۰	۹/۲۹۰۲۲
تأثیرات هیجانی	۲۰۶	۰/۰۰۱	۴۶/۰۰	۱۷/۶۳۷۹	۹/۰۷۳۰۲
برنامه ریزی	۲۰۶	۰/۰۰۱	۱۷/۰۰	۹/۳۴۵۱	۳/۳۰۵۶۸
عدم کنترل پیامد	۲۰۶	۰/۰۰۱	۱۱/۰۰	۴/۴۷۸۲	۲/۲۴۱۶۸
انگیزش	۲۰۶	۱/۰۰	۱۷/۰۰	۹/۶۹۵۰	۲/۶۹۲۸۷
روان آزرده‌گی	۲۰۶	۱۳/۰۰	۵۶/۰۰	۳۴/۸۶۱۱	۷/۵۳۳۵۶
برونگرایی	۲۰۶	۲۵/۰۰	۵۸/۰۰	۳۹/۸۳۹۸	۶/۳۲۱۴۵
انعطاف پذیری	۲۰۶	۲۴/۰۰	۵۳/۰۰	۴۰/۴۸۲۱	۵/۰۸۵۰۵
توافق پذیری	۲۰۶	۲۴/۰۰	۵۱/۰۰	۴۰/۰۷۸۰	۴/۲۱۳۱۰
باجدان بودن	۲۰۶	۲۰/۰۰	۶۰/۰۰	۴۳/۱۳۶۵	۷/۰۰۲۰۶

سوال اول پژوهش مبنی بر این که، رابطه بین ابعاد شخصیت و عملکرد تحصیلی چگونه است؟ با روش‌های آماری رگرسیون چندمتغیره و همبستگی بنیادی مورد بررسی قرار گرفت. در بخش اول، زیرمقیاس‌های شخصیت به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های عملکرد تحصیلی مورد بررسی قرار گرفتند، نتایج نشان داد که زیر مقیاس‌های شخصیت دارای ضریب همبستگی ۰/۶۴۰ و ضریب تبیین ۰/۴۱۰ با عملکرد تحصیلی می‌باشند. نتایج تحلیل رگرسیون انجام شده در جداول (۳ و ۲) آمده است.

جدول ۲. تحلیل واریانس مربوط به معادله رگرسیون عملکرد تحصیلی بر ابعاد شخصیت

منبع واریانس	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معنی داری	R	R <sup>2</sup>
رگرسیون	۲۳۳۳/۳۹۸	۵	۴۶۶/۶۸۰	۲۷/۸۲۴	۰/۰۰۰۱	۰/۶۴۰	۰/۴۱۰
باقیمانده	۳۳۵۴/۴۹۲	۲۰۰	۱۶/۷۷۰				
کل	۵۶۸۷/۸۸۹	۲۰۵					

نتایج جدول نشان می‌دهد که در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ معادله رگرسیون معتبر می‌باشد.

**جدول ۳. جدول تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی عملکرد تحصیلی از طریق زیرمقیاس‌های شخصیت**

معنی داری	بتا	معنی داری	همبستگی	متغیرهای پیش بین
۰/۰۱۰	-۰/۱۶۷	۰/۰۰۰۱	-۰/۴۳۰**	روان آزرده‌گی
۰/۰۰۰	۰/۲۶۳	۰/۰۰۰۱	۰/۵۰۶**	برونگرایی
۰/۰۶۳	۰/۱۱۱	۰/۰۰۰۱	۰/۳۴۳**	انعطاف پذیری
۰/۷۶۲	-۰/۰۱۹	۰/۰۰۰۱	۰/۲۶۴**	توافق پذیری
۰/۰۰۰۱	۰/۳۲۱	۰/۰۰۰۱	۰/۵۳۶**	باوجدان بودن

طبق یافته‌های جدول ۳، خرده مقیاس‌های برونگرایی و با وجدان بودن دارای رابطه مثبت و مستقیم و روان‌آزرده‌گی دارای رابطه منفی و معکوس با عملکرد تحصیلی می‌باشند. این خرده - مقیاس‌ها پیش‌بینی‌کننده‌های معتبری برای عملکرد تحصیلی می‌باشند. در خرده‌مقیاس‌های انعطاف‌پذیری و توافق‌پذیری همبستگی معنادار است ولی بتا معنادار نیست. بنابراین می‌توانیم نتیجه بگیریم که این خرده‌مقیاس‌ها با سایر متغیرهای پیش‌بین رابطه دارند و همبستگی آن‌ها یک همبستگی ظاهری است و نمی‌توانند عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی کنند.

در بخش دوم سوال، برای بررسی رابطه خرده‌مقیاس‌های شخصیت با خرده‌مقیاس‌های عملکرد تحصیلی برای کنترل همبستگی‌های ساختگی رابطه دو مجموعه با همبستگی بنیادی بررسی شود.

**جدول ۴. نتیجه تحلیل همبستگی بنیادی بین ابعاد شخصیت و عملکرد تحصیلی**

معناداری	درجه آزادی	مجذورکای	همبستگی بنیادی	ترتیب
۰/۰۰۰۱	۲۵/۰۰۰	۱۸۳/۳۵۳	۰/۶۴۶	۱
۰/۰۰۰۱	۱۶/۰۰۰	۷۵/۳۸۹	۰/۴۶۱	۲
۰/۰۰۱	۹/۰۰۰	۲۷/۷۹۲	۰/۳۴۵	۳
۰/۶۵۳	۴/۰۰۰	۲/۴۵۲	۰/۱۰۸	۴
۰/۷۲۹	۱/۰۰۰	۰/۱۲۰	۰/۰۲۵	۵

جدول ۴ همبستگی بنیادی بین ابعاد شخصیت و عملکرد تحصیلی را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه فقط سه همبستگی (۰/۶۴۶)، (۰/۴۶۱) و (۰/۳۴۵) معنادار است در جدول‌های (۵) و (۶)



ضرایب استاندارد شده بنیادی مربوط به این همبستگی‌ها ارائه می‌شود.

جدول ۵. ضرایب ابعاد شخصیت در همبستگی بنیادی معنادار

متغیرها	۱	۲	۳
روان آزردهی	-۰/۱۳۰	-۰/۹۱۹	-۰/۳۴۸
برونگرایی	۰/۴۵۳	-۰/۱۹۶	-۱/۰۴۸
انعطاف پذیری	۰/۱۴۸	۰/۱۸۳	۰/۳۶۴
توافق پذیری	-۰/۰۷۸	۰/۳۷۹	-۰/۱۷۹
باوجدان بودن	۰/۵۹۵	-۰/۶۹۲	۰/۵۷۷

جدول ۶. ضرایب عملکرد تحصیلی در همبستگی بنیادی معنادار

متغیرها	۱	۲	۳
خودکارآمدی	۰/۷۸۳	-۰/۴۵۷	-۰/۲۲۳
تاثیرات هیجانی	-۰/۲۷۸	-۰/۹۹۱	۰/۰۵۹
برنامه ریزی	۰/۱۰۸	-۰/۳۲۹	۰/۳۱۶
فقدان کنترل پیامد	-۰/۰۱۵	-۰/۰۰۸	-۰/۲۰۵
انگیزش	۰/۰۳۷	۰/۱۴۶	-۰/۹۲۴

در اولین همبستگی بنیادی ۰/۶۴۶ (جدول ۴) در ضرایب ابعاد شخصیت وجدان‌گرایی (۰/۵۹۵) و برونگرایی (۰/۴۵۳) دارای بیشترین ضریب بنیادی هستند (جدول ۵). همچنین در ضرایب عملکرد تحصیلی خودکارآمدی (۰/۷۸۳) و تاثیرات هیجانی (-۰/۲۷۸) دارای بیشترین ضریب بنیادی هستند (جدول ۶). بنابراین گونه‌ای از شخصیت که وظیفه‌شناس و برون‌گرا است با نوعی از عملکرد تحصیلی با خودکارآمدی بالا و تاثیرات هیجانی پایین همراه است.

در دومین همبستگی بنیادی ۰/۴۶۱ (جدول ۴) در ضرایب ابعاد شخصیت روان‌آزردهی (-۰/۹۱۹)، وجدان‌گرایی (-۰/۶۹۲) دارای بیشترین ضریب بنیادی هستند (جدول ۵). همچنین در ضرایب عملکرد تحصیلی تاثیرات هیجانی (-۰/۹۹۱)، خودکارآمدی (-۰/۴۵۷) دارای بیشترین ضرایب بنیادی هستند (جدول ۶). بنابراین گونه‌ای از شخصیت که دارای ثبات هیجانی است و کمتر وظیفه‌شناس است با نوعی از عملکرد تحصیلی که دارای خودکارآمدی پایین است، و کمتر تحت تاثیر هیجان‌ات قرار می‌گیرد، همراه است.

در سومین همبستگی بنیادی ۰/۳۴۵ (جدول ۴) در ضرایب شخصیت برون‌گرایی (-۱/۰۴۸) و وجدان‌گرایی (۰/۵۷۷) دارای بیشترین ضریب بنیادی هستند (جدول ۵). همچنین در ضرایب

مربوط به عملکرد تحصیلی انگیزش (۰/۹۲۴-) و برنامه‌ریزی (۰/۳۱۶) دارای بیشترین ضریب بنیادی هستند (جدول ۶). بنابراین گونه‌ای از شخصیت که بیشتر درونگرا و وظیفه‌شناس است با نوعی از عملکرد تحصیلی که دارای برنامه‌ریزی بالا و انگیزش پایین است همراه است. سوال دوم پژوهش مبنی بر اینکه آیا ویژگی‌های شخصیت در دانشجویان دختر و پسر تفاوت دارد؟ با روش آماری تحلیل واریانس چندمتغیری مورد بررسی قرار گرفت که نتیجه آن در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷. جدول تحلیل واریانس چند متغیری برای مقایسه دو جنس از لحاظ ویژگی‌های شخصیت

نام آزمون	ارزش	مقدار F	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	سطح معنی دار
اثر پیلابی	۰/۰۷۷	۳/۳۳۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۰۰۷
لامبدای ویلکز	۰/۹۲۳	۳/۳۳۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۰۰۷
اثر هتلینگ	۰/۰۸۳	۳/۳۳۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۰۰۷
بزرگترین اندیشه روی	۰/۰۸۳	۳/۳۳۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۰۰۷

داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد که در هر چهار آزمون مقدار Sig کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین تفاوت بین ویژگی‌های شخصیت در دو جنس معنی‌دار می‌باشد. از این رو برای بررسی دقیق‌تر این تفاوت‌ها نتایج در هر یک از ویژگی‌های شخصیتی با تحلیل واریانس تک متغیری پیگیری شد.

جدول ۸. تفاوت ویژگی‌های شخصیت در دانشجویان دختر و پسر

مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
۴/۱۷۶	۱	۴/۱۷۶	۰/۰۷۳	۰/۷۸۷
۸۰/۲۳۳	۱	۸۰/۲۳۳	۲/۰۱۸	۰/۱۵۷
۳۱۷/۸۱۴	۱	۳۱۷/۸۱۴	۱۳/۰۱۱	۰/۰۰۰
۲۳/۳۹۱	۱	۲۳/۳۹۱	۱/۳۲۰	۰/۲۵۲
۴۱/۸۶۷	۱	۴۱/۸۶۷	۰/۸۵۳	۰/۳۵۷

براساس یافته‌های جدول بالا فقط ویژگی انعطاف‌پذیری در دانشجویان دختر و پسر به طور معنادار تفاوت دارد. میانگین تفاوت این دو گروه در جدول ۹ آمده است.

**جدول ۹. میانگین ویژگی انعطاف پذیری در دانشجویان دختر و پسر**

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	جنس	
۱۰۶	۵/۳۳۰۹۶	۴۱/۶۸۸۵	دختر	انعطاف پذیری
۱۰۰	۴/۴۹۳۵۶	۳۹/۲۰۳۳	پسر	
۲۰۶			کل	

براساس یافته های جدول (۹) دانشجویان دختر با میانگین ۴۱/۶۸ نسبت به دانشجویان پسر با میانگین ۳۹/۲۰ بیشتر دارای ویژگی انعطاف پذیری هستند. سوال سوم پژوهش مبنی بر این که آیا ویژگی های شخصیت در دانشجویان رشته های فنی مهندسی و علوم انسانی تفاوت دارد؟ با روش آماری تحلیل واریانس چندمتغیری مورد بررسی قرار گرفت که نتیجه آن در جدول (۱۰) آمده است.

**جدول ۱۰. جدول تحلیل واریانس چند متغیری برای مقایسه رشته های فنی مهندسی و علوم انسانی از لحاظ ویژگی های شخصیت**

نام آزمون	ارزش	مقدار F	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	سطح معنی دار
اثر پیلایی	۰/۰۱۵	۰/۶۲۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۶۸۳
لامبدای ویلکز	۰/۹۸۵	۰/۶۲۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۶۸۳
اثر هتلینگ	۰/۰۱۶	۰/۶۲۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۶۸۳
بزرگترین اندیشه روی	۰/۰۱۶	۰/۶۲۲	۵/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۰/۶۸۳

براساس یافته های جدول بالا، در هر چهار آزمون مقدار Sig بزرگتر از ۰/۰۵ است. بنابراین تفاوت بین ویژگی های شخصیت دانشجویان رشته های فنی مهندسی و علوم انسانی معنی دار نمی باشد.

**بحث و نتیجه گیری**

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان بوده است. به منظور دستیابی به این هدف، ۲۰۶ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید بهشتی انتخاب

شده، به پرسشنامه‌های موردنظر پاسخ دادند. داده‌های این پرسشنامه‌ها با روش‌های تحلیل رگرسیون چندمتغیره، همبستگی بنیادی و تحلیل واریانس چندمتغیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند که نتایج آن‌ها به شرح زیر می‌باشد.

نتایج حاصل از سوال اول پژوهش مبنی بر این که، رابطه بین ابعاد شخصیت و عملکرد تحصیلی چگونه است، هم در سطح کلی نمره عملکرد تحصیلی و هم در سطح خرده‌مقیاس‌های آن مورد بررسی قرار گرفت.

در سطح نمره کلی نتایج نشان داد که خرده‌مقیاس‌های باوجدان بودن و برونگرایی دارای رابطه مثبت و مستقیم و روان‌آزردگی دارای رابطه منفی و معکوس با عملکرد تحصیلی می‌باشند.

یافته پژوهش حاضر درباره رابطه مثبت و معنادار بین عامل وظیفه‌شناسی و عملکرد تحصیلی با یافته‌های پژوهش‌های ماسگراو، مارگارت، بروملی و دیلی (۱۹۹۷) و دی‌فرویت و مرویلد (۱۹۹۶)، پتسکا (۲۰۰۶) و آتش روز (۱۳۸۶) همسو می‌باشد. افراد دارای وظیفه‌شناسی بالا دارای ویژگی‌هایی مانند انگیزش بالا، تلاش به منظور پیشرفت، نظم، مسئولیت‌پذیری و وظیفه‌شناسی هستند. این ویژگی‌ها موجب می‌شوند تا افراد با نمره بالا در وظیفه‌شناسی با پشتکار و مسئولیت‌پذیری بیشتری به تحصیل خود ادامه دهند و در نتیجه عملکرد تحصیلی بهتری داشته و به موفقیت و پیشرفت بالاتری دست یابند (پتسکا، ۲۰۰۶).

یافته پژوهش حاضر درباره رابطه مثبت و معنادار بین عامل برونگرایی با عملکرد تحصیلی با نتایج پژوهش‌های وانکوفسکی (۱۹۶۹)، مک‌کری (۱۹۸۹)، جانسون و مک کون (۱۹۶۹) ناهمسو و با نتیجه پژوهش آتش روز (۱۳۸۶) همسو می‌باشد. به نظر می‌رسد عواملی مانند تفاوت در جامعه آماری و ابزار سنجش عملکرد تحصیلی از دلایل اصلی ناهمسوئی در نتایج مشاهده شده باشد. همان‌طور که در ادبیات پژوهش گفته شد افراد با سطوح بالای برونگرایی پارانرژی، علاقمند به کارهای گروهی، جمع‌گرایی، خوش‌بینی، فعالیت و اظهارکنندگی و... هستند (کاستا و ویدیگر، ۲۰۰۲). بسیاری از این ویژگی‌ها نقش مثبتی در جهت پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان ایفا می‌کنند. به طور مثال، دانش‌آموزانی که به صورت گروهی به انجام کارهای خود می‌پردازند می‌توانند از توانایی‌های یکدیگر به شکل مناسب سود جویند و از این طریق مشکلات خود را برطرف کنند. یافته پژوهش حاضر درباره رابطه منفی و معنادار بین عامل روان‌آزردگی با عملکرد تحصیلی با نتایج پژوهش‌های دی‌فرویت و مرویلد (۱۹۹۶) و آتش روز (۱۳۸۶) همسو می‌باشد. روان‌آزردگی بعدی از شخصیت است که در یک سوی آن، ثبات و اضطراب پایین و در سوی دیگر آن، بی‌ثباتی و اضطراب بالا قرار دارد. بنابراین روشن است که افراد با سطوح بالای روان‌آزردگی و در نتیجه واجد اضطراب و برانگیختگی نمی‌توانند عملکرد تحصیلی مناسبی داشته باشند.

بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان

در سطح خرده‌مقیاس‌ها نتایج به دست آمده از همبستگی بنیادی بیانگر این است که: ویژگی‌های شخصیتی برونگرایی و باوجدان بودن دارای رابطه مثبت و مستقیم و روان‌آزردگی دارای رابطه منفی و معکوس با عملکرد تحصیلی می‌باشند. ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با خودکارآمدی و برنامه‌ریزی رابطه مثبت و مستقیم دارد. ویژگی شخصیتی برونگرایی با انگیزش رابطه مستقیم و با تاثیرات هیجانی رابطه معکوس دارد. روان‌آزردگی با تاثیرات هیجانی رابطه مستقیم دارد.

ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با خودکارآمدی و برنامه‌ریزی رابطه مثبت و مستقیم دارد. وظیفه‌شناسی بر اساس ویژگی‌هایی مانند هدفمندی، مسئولیت‌پذیری، خودنظم‌بخشی و استقامت مشخص می‌شود. این افراد تمایل دارند که سازمان‌یافته، سخت‌کوش و با پشتکار باشند (کاستا و ویدیگر، ۲۰۰۲). همچنین این افراد این احساس را دارند که برای رویارویی با مسائل زندگی آمادگی کافی دارند و توانایی‌های خود را به صورت مثبت ارزیابی می‌کنند (خودکارآمدی). این افراد دارای خودنظم‌دهی بالایی هستند و می‌توانند خود را وادار کنند تا کاری را به سرانجام برسانند (حق شناس، ۱۳۸۵). این ویژگی‌ها منعکس‌کننده ویژگی‌های افراد دارای خودکارآمدی و برنامه‌ریزی است.

افرادی خودکارآمد مانند افراد وظیفه‌شناس دارای ویژگی‌هایی مانند خودنظم‌دهی بهتر، مقاومت و صرف‌کوشش در برابر مشکلات هستند و معتقدند که می‌توانند به طور موثر با شرایط و رویدادها مواجه شوند و توانایی‌های خود را به صورت مثبت ارزیابی می‌کنند (خاکسار بلداجی، ۱۳۸۴). همچنین افرادی که دارای نمره بالایی در برنامه‌ریزی هستند مانند افراد وظیفه‌شناس افرادی مسئولیت‌پذیر و منظم هستند.

ویژگی شخصیتی برونگرایی با انگیزش رابطه مستقیم و با تاثیرات هیجانی رابطه معکوس دارد. همانطور که در ادبیات پژوهش گفته شد افراد برونگرا افرادی اجتماعی، فعال، شاد و خوشبین، قاطع، پرتلاش، و با جرات هستند (کاستا و مک کری، ۱۹۸۴؛ به نقل از گروسی، ۱۳۸۰). افراد برونگرا دنبال تحریک و هیجان هستند. همچنین افراد دارای انگیزش بالا مانند افراد برونگرا افرادی سخت‌کوش، پرتلاش، شاد و سرزنده و دارای اعتماد به نفس بالا هستند. این افراد مانند افراد برونگرا افرادی هیجان‌خواه هستند.

یافته‌ها همچنین نشان دادند که برونگرایی با تاثیرات هیجانی رابطه معکوس دارد. برخلاف افراد برونگرا که افرادی شاد، فعال، پرتلاش و پرانرژی هستند افرادی که تحت تاثیر، هیجانانگ هستند افرادی مضطرب هستند که از خود و توانایی‌هایشان ارزیابی منفی دارند و انتظار عملکرد پایین‌تری از خود دارند و عملاً در سطح پایین‌تری به تلاش می‌پردازند (ساراسون، ۱۹۹۵، به نقل از درتاج، ۱۳۸۲ و اسپنس و همکاران، ۱۹۹۶، به نقل از سیاوشی، ۱۳۸۵).

روان‌آزردگی با تاثیرات هیجانی رابطه مستقیم دارد. روان‌آزردگی با ویژگی‌هایی مانند بی‌ثباتی هیجانی، ترس، اضطراب و دست‌چاچی مشخص می‌شود. این افراد این احساس را دارند که نمی‌توانند با استرس‌های روزمره انطباق مناسبی داشته باشند و در موقعیتهای استرس‌زا ناامید و پزیشان می‌شوند (کاستا و ویدیرگر، ۲۰۰۲). این ویژگی‌ها منعکس‌کننده ویژگی‌های افراد دارای تاثیرات هیجانی بالا است. افرادی که بیشتر تحت تاثیر هیجانات قرار می‌گیرند مانند افراد روان-آزرده خود و توانایی‌هایشان را در سطح پایینی ارزیابی می‌کنند و انتظار عملکرد پایین‌تری از خود دارند و در مقابل هیجاناتی از قبیل اضطراب و نگرانی دچار برانگیختگی می‌شوند (ساراسون، ۱۹۹۵، به نقل از درتاج، ۱۳۸۲ و اسپنس و همکاران، ۱۹۹۶، به نقل از سیاوشی، ۱۳۸۵).

نتایج حاصل از بررسی سوال دوم پژوهش مبنی بر اینکه، آیا ویژگی‌های شخصیت در دانشجویان دختر و پسر تفاوت دارد نشان داد که نمرات ویژگی انعطاف‌پذیری در دانشجویان دختر بالاتر از دانشجویان پسر است. این یافته با نتایج پژوهش کاستا و همکاران (۲۰۰۱) که نشان دادند زنان سطوح بالایی از باز بودن به تجربه را دارند همسو می‌باشد. در این زمینه کاستا و همکاران عنوان می‌کنند که مردان بیشتر به فعالیت‌های عقلانی علاقه نشان می‌دهند در حالی که زنان به فعالیت‌های زیبا شناختی علاقمندند. برخی از عناصر انعطاف‌پذیری مانند تخلیل، زیباپسندی، تجربه هیجان‌های مثبت و منفی، در زنان بیشتر از مردان دیده می‌شود که این ویژگی‌های می‌توانند در بالا بودن نمرات دختران در انعطاف‌پذیری تاثیر داشته باشد.

نتایج حاصل از بررسی سوال سوم پژوهش مبنی بر اینکه، آیا ویژگی‌های شخصیت در دانشجویان رشته‌های فنی مهندسی و علوم انسانی تفاوت دارد؟ نشان داد که تفاوت معناداری بین دانشجویان رشته‌های فنی و علوم انسانی از لحاظ ویژگی‌های شخصیت وجود ندارد.

براساس یافته‌های بدست آمده از پژوهش حاضر، ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و باوجدان بودن به طور مثبت و روان‌آزردگی به طور منفی با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه دارند و پیش‌بینی‌کننده‌های معتبری برای عملکرد تحصیلی می‌باشند. بنابراین نظام آموزشی باید بستر مناسبی فراهم کند تا با تمرکز بر نقش روش‌های آموزش و ارزشیابی متفاوت تصمیم‌های لازم برای تحول برخی از ویژگی‌های شخصیتی نظیر وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی اتخاذ شود. اگرچه این مطالعه در حوزه روان‌شناسی انجام شده اما با توجه به آنچه مورد تحقیق قرار گرفته دستاوردهای آن بدون شک در حوزه برنامه‌ریزی آموزشی کاربردهای قابل توجه دارد. برنامه‌ریزی و مدیریت آموزشی کشور در سطح آموزش قبل از دانشگاه و در سطح دانشگاه لازم است ویژگی‌های شخصیتی را در تنظیم موارد درسی مورد توجه قرار داده و همزمان نیز چگونگی برنامه‌ریزی تربیتی در جهت تغییر گرایش‌های شخصیتی را نیز مورد توجه و تأمل قرار دهند.

بررسی رابطه ابعاد شخصیت با عملکرد تحصیلی دانشجویان

از آنجا که ویژگی های شخصیتی نقش غیر قابل انکاری در ابعاد مختلف زندگی و به ویژه عملکرد تحصیلی ایفا می کنند انتظار می رود که سیستم آموزشی در کنار سنجش های گوناگونی که در مقاطع مختلف تحصیلی به عمل می آورد بخشی را نیز به سنجش ویژگی های شخصیتی افراد اختصاص دهد تا از این طریق بتواند به آنها در جهت عملکرد تحصیلی بهتر یاری رساند. اما احتمالاً آنچه ضروری و لازم بنظر می رسد برنامه ریزی در جهت تربیت کودکان در دوران اولیه آموزشی در جهت ایجاد و تقویت گرایش های شخصیتی است که با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت دارد و این تحقیق و تحقیقات دیگر آن ها را تأیید کرده است.

در پایان نیز پیشنهاد می شود تحقیقات دیگری در راستای چنین سنجش هایی در سطوح دبستان و سطوح راهنمایی و دبیرستان به صورت مقایسه دانش آموزان دارای مهارت در حوزه دروس انسانی و دروس ریاضی انجام پذیرد و بررسی شود که آیا نتایج همسویی با این تحقیق به دست می آید. علاوه بر این پیشنهاد می شود که این بررسی در سطح ملی و روی جامعه های دانشجویی بزرگتری نیز انجام شود تا با توجه به معیارها و متغیرهای بیشتری نظیر قومیت و یا وسعت زندگی شهرنشینی نیز ویژگی های شخصیتی با عملکرد تحصیلی مطالعه گردد.

## منابع

- آتش روز، بهروز (۱۳۸۶). پیش بینی پیشرفت تحصیلی از طریق دل بستگی و صفات پنج گانه شخصیتی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی. ص ۱۴-۱۱.
- درتاج، فریبرز. (۱۳۸۳). بررسی تأثیر شبیه سازی ذهنی فرآیندی و فرآورده ای بر بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان، ساخت و اعتباریابی آزمون عملکرد تحصیلی. رساله دکتری، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران. ص ۸-۲.
- خاکسار بلداجی، محمدعلی. (۱۳۸۴). رابطه سبک های یادگیری، خودکارآمدپنداری و رشته تحصیلی در دانش آموزان متوسطه نظری. پایان نامه کارشناسی ارشد، روان شناسی تربیتی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی. ۲۵-۲۱.
- گروسی فرشی، میرتقی. (۱۳۸۰). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت). تبریز: نشر دانبال و جامعه پژوهش. ص ۲۴-۱۹.
- شیخ محمدی، حسن. (۱۳۸۶). رابطه ابعاد شخصیت با سبک های یادگیری و وضعیت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد ساوه. پایان نامه کارشناسی ارشد، روان شناسی تربیتی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی. ص ۱۴-۱۳.
- فیضی، لقمجانی. (۱۳۷۳). بررسی و مقایسه ویژگی های شخصیتی دانشجویان موفق و ناموفق نیمسال آخر دوره کارشناسی دانشگاه گیلان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی. ص ۲۵-۲۰.

منصوری، نغمه. (۱۳۷۹). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری با پیشرفت و رشته تحصیلی دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه الزهراء. ص ۸-۱۴.

هومن، حیدرعلی. (۱۳۸۶). شناخت روش علمی در علوم رفتاری. تهران: انتشارات سمت. ص ۱۴-۱۱.  
ناصری تفتی، نگین. (۱۳۸۵). نقش تعاملی ورزش و ویژگی‌های شخصیتی در تحول روانی-اجتماعی دانشجویان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی. ص ۱۴-۱۱.

Costa Jr., P. T., Antonio, T., & MacCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. *Journal of personality and social psychology*, 81, 322-331.

De Fruyt, F. & Mervielde, I. (1996). Personality and interests predictors of educational streaming and achievement. *European Journal of Psychology*, 10, 405-425.

Diseth, A. (2003). Personality and Approaches to learning as predictors of Academic Achievement. *European Journal of personality*, 17, 143-155.

Dollinger, s.J., orf, L. A. (1991). Personality and performance in personality: conscientiousness and openness. *Journal of Research in Personality*, 25, 276-284.

Johan, G. (2005). The role of environmental quality and time perspective on the academic performance of grade 12 learners. Retrieved on July 16, 2009 from <http://etd.uovs.ac.za/ETD-db//theses/available/etd-09142006-085341/unrestricted/VanDerLindeGJ.pdf>

Musgrave-Marquart, D., Bromley, S. P., & Dalley, M. B. (1997). Personality, academic attribution, and substance use as predictors of academic achievement in college students. *Journal of Social behavior and personality*, 12, 501-511

Petska, K, S. (2006). Using personality variables to predict academic success personalized system of instruction. University of Nebraska linkon